

Nieuwsbrief December 2025

Voorwoord

Zo tegen het einde van het jaar ontvangt u van ons weer een volle nieuwsbrief. Het was voor ons dit keer dan ook niet moeilijk om te zoeken naar onderwerpen die het vermelden waard zijn. Er zijn dan ook behoorlijk wat wijzigingen in de wet- en regelgeving

die op uw bedrijf mogelijk de aandacht nodig hebben. Vooral op het gebied van de mestwetgeving zal ieder bedrijf het komende jaar goed moeten rekenen en plannen om binnen de gebruiksruimte te blijven, maar ook alle voorwaarden die daarbij horen maken de invulling van uw bouwplan steeds complexer. Ook kijken wij al een beetje vooruit naar wijzigingen die in de toekomst actueel gaan worden, zoals de herziening van de pachtwet en de grondgebondenheid voor de melkveehouderij. Op alle onderwerpen is binnen ons kantoor ruime expertise voor handen. Afgelopen maanden hebben wij dan ook weer veel geïnvesteerd in het up-to-date houden van alle kennis zodat wij het komende jaar u weer goed kunnen ondersteunen binnen alle wet- en regelgeving, subsidies en grondgebruik.

Maar voor eerst

**wensen wij u en uw naasten
mooie feestdagen en
een goede jaarwisseling.**

Coen Knook, Else Kregel en Harmen Westra

GLMC7 gewasrotatie op alle grondsoorten, laatste kans in 2026

GLMC 7 ten behoeve van de gewasrotatie op bouwland is noodzakelijk om daar invulling aan te geven wanneer u dat nog niet heeft gedaan.

De kern van deze voorwaarde is dat op alle grondsoorten op uw bedrijf minimaal op 1/3 van uw percelen een ander gewas staat dan vorig jaar. Wanneer u niet besluit een ander gewas te telen dan mag u ook invulling geven door na de teelt een vanggewas te telen die tot de volgende hoofdteelt blijft staan.

Bovenstaande geldt op minimaal 1/3 van de hectares bouwland.

Daarnaast is de voorwaarde dat minimaal eens in de 4 jaar op ieder perceel een ander gewas wordt geteeld dan het voorgaande jaar. Deze regeling is ingegaan per 1 januari 2023. Dus wanneer bovenstaande bij u op het bedrijf speelt, dan is 2026 het laatste jaar om hier invulling aan te geven.

Wanneer u op het bedrijf meer dan 75% grasland heeft, dan bent u vrijgesteld voor deze voorwaarde. Ook percelen met een meerjarige teelt, zoals pioenrozen vallen buiten deze voorwaarden.

GLMC7 is een voorwaarde voor alle te ontvangen GLB-gelden. Het is geen voorwaarden in de mestwetgeving.

Verplichte Rustgewassen op zand; Laatste kans in 2026

De verplichting om rustgewassen op zand- en lössgronden te telen komt volledig voort uit het 7e Actieprogramma Nitraatrichtlijn, dus mestwetgeving, daarnaast is dit ook een voorwaarde binnen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid vanuit GLMC7. Tussen 1 januari 2023 en 31 december 2026 moet op elk perceel zand- of lössgrond minimaal één keer een rustgewas als hoofdteelt zijn geteeld. Het gaat dus om een perceelsgebonden verplichting, waarbij niet het bedrijf maar het perceel centraal staat. Voldoet het perceel niet aan deze verplichting dan zal het perceel niet in aanmerking komen voor de gebruiksnormen, dus minder bemestingsruimte, bovendien kan het niet voldoen aan deze verplichting worden gezien als een economisch delict.

Wat is een rustgewas?

Rvo heeft een [lijst van rustgewassen](#) gepubliceerd die kunnen worden ingezet voor deze verplichting. Naast de voor de hand liggende rustgewassen staan er ook gewassen op wat minder logisch lijken, zoals diverse koolsoorten. Ook wordt de combinatie van een korte teelt met vanggewas gezien als rustgewas. Voorwaarde is dan wel dat dit vanggewas niet bemest wordt, ingezaaid voor 1 september en niet eerder dan 1 februari weer wordt vernietigd. Dat laatste is vooral lastig wanneer u een bloembollen bedrijf heeft met bloembollen die in het najaar worden geplant.

Kaartlaag van RVO

In "[mijn percelen](#)" op de site van RVO kunt u een kaartlaag selecteren waarop u kunt zien of en in welk jaar er op een bepaald perceel is voldaan aan de verplichte rustgewas. Deze kaartlaag is slechts een indicatie en kan afwijken van de feitelijke situatie. De kaartlaag wordt namelijk gevoed met hoe de gecombineerde opgave is ingevuld. Voorbeeld; Stel u geeft als hoofdteelt op het gewas tulpen met als volgteelt een onbemest vanggewas, ingezaaid voor 1 september en vernietigd na 1 februari. Deze combinatie geeft op de kaartlaag de constatering van verplicht rustgewas. Echter wanneer in de feitelijke situatie in oktober het vanggewas vernietigd wordt en er bijvoorbeeld narcissen worden geplant, dan voldoet de combinatie niet aan de "verplichte rustgewas" wat niet wordt aangegeven op de kaartlaag.

Wij adviseren om uit te gaan van de feitelijke situatie en de kaartlaag echt als een indicatie te beschouwen.

Wanneer u een nieuw perceel in 2026 gaat gebruiken, doe dan eerst onderzoek naar de status van verplichte rustgewassen en voorkom dat u geconfronteerd wordt met een verplichting die niet bij u voorgenomen perceel gebruik past.

Eco-regeling, wijzigingen 2026

In 2026 verandert er weinig aan de systematiek voor de eco-regelingen. Het blijft nodig om eerst voldoende punten te halen, wij noemen dat ook wel het behalen van de entree ticket. Wanneer dit entree ticket is behaald kan er invulling worden gegeven richting Brons, Zilver en Goud.

Voor het behalen van de benodigde hoeveelheid punten is in veel gevallen het toepassen van de eco-regeling "Rustgewassen" nodig. Echter in de maatregelen die moeten leiden tot een goede invulling van de eco-betaling verandert er wel het volgende;

Eco-regeling Rustgewassen:

Tot en met 2025 kon een bedrijf op ieder perceel, met een toegestaan rustgewas als hoofdteelt, de eco-activiteit 'Rustgewas' toepassen. Vanaf 2026 mag deze eco-activiteit alleen toegepast worden als een rustgewas wordt geteeld én er ook in tenminste één van de drie voorafgaande jaren een rustgewas is geteeld op het perceel. Dit betekent dat in 2026 de eco-activiteit 'Rustgewas' alleen toegepast mag worden als op het perceel ook in 2023, 2024 en/of 2025 al een rustgewas is geteeld. Deze voorwaarde geldt op alle grondsoorten. ([kijk hier voor de lijst toegestane rustgewassen](#))

Hierdoor kan deze eco-activiteit op minder percelen worden toegepast. Het zal daardoor wellicht voor meerdere bedrijven lastiger worden om voldoende te behalen zodat er mee gedaan kan worden voor Brons, Zilver en Goud. Alternatieven voor het verlies van punten uit de eco-activiteit Rustgewas zijn de eco-ac-

tiviteiten "Groenbedekking" en "Onderzaai", vaak is daarbij wel het dubbele areaal nodig t.o.v. "Rustgewas".

Stikstofbindend gewas

In 2026 verandert ook de waarde van de eco-regeling "Stikstofbindend gewas" De waarde zakt naar een kwart van wat het de afgelopen jaren was. Gevolg is dat het lastiger wordt om middelst stikstof bindende gewassen de status "Goud" te behalen. Alternatieven moeten gezocht worden in toename van het areaal Stikstof bindende gewassen en/of invulling middels eco-activiteit "Groene braak".

Conclusie

Vooral in gebieden waar het bouwplan wat intensiever is zal door de extra rotatie-eis op de eco-maatregel rustgewas het lastiger worden om aan de instap-eis voor de regeling te kunnen voldoen. Dit zal veelal gecompenseerd moeten worden door groenbedekking en/of onderzaai, of deelname is onmogelijk.

Wanneer er wel voldoende punten zijn behaald is het door de waarde vermindering op stikstofbindende gewassen vaak alleen nog mogelijk middels het inzetten van "Groene braak" een optie om richting de uitbetaling "Goud" te raken. Let wel dat u bij de inzet van eco-regeling "Groene braak" geen bemestingsruimte ontvangt. Vooral in de als aandachtsgebied aangewezen gebieden zal er steeds vaker een afweging gemaakt worden tussen eco-betaling of bemestingsruimte.

tabel pagina 2

Punten en waarde per activiteit en doel	Klimaat	Bodem/ lucht	Water	Land- schap	Biodi- versiteit	Regio 1	Regio 2
Hoofddeelt							
Rustgewas	4	4	4	2	2	€ 105	€ 60
Stikstofbindend gewas	3	2	0	1	1	€ 415	€ 585
Verlengde/meerjarige teelt	4	4	4	1	1	€ 302	€ 612
Langjarig grasland	4	4	3	1	1	€ 91	€ 91
Grasland met kruiden	2	4	1	3	1	€ 181	€ 181
Natte teelt	3	0	0	1	2	€ 1.005	€ 1.005
Vroeg ras rooigewas 1 september	2	2	4	1	1	€ 603	€ 492
Vroeg ras rooigewas 1 november	0	3	0	0	0	€ 176	€ 177
Gras/klaver	4	4	0	1	1	€ 28	€ 28
Strokenteelt	0	2	2	2	2	€ 217	€ 215
Vezelgewas	4	4	4	2	3	€ 720	€ 390
Voedselbos	4	4	4	2	1	€ 2.868	€ 3.961
Bodem en Gewas							
Onderzaai vanggewas	2	1	1	1	1	€ 151	€ 148
Groenbedekking	2	3	3	1	1	€ 51	€ 51
Teeltmaatregel							
Biologische bestrijding	0	1	4	1	2	€ 85	€ 85
Overdag weiden	0	0	0	0	0	€ 0	€ 0
Dag en nacht weiden	0	0	0	0	0	€ 0	€ 0
Precisiebemesting	0	0	1	0	0	€ 43	€ 43
Precisiegewasbescherming	0	1	3	0	1	€ 43	€ 43
Fertigatie	1	0	3	0	0	€ 43	€ 43
Tagetes als aaltjesbestrijding	2	4	4	2	2	€ 1,448	€ 1,675
Veenmaatregel							
Weiden cat. 1 (min. 1.500 uur)	2	3	0	2	1	€ 45	€ 45
Weiden cat. 2 (min. 2.500 uur)	3	4	0	2	2	€ 45	€ 45
Niet-productief landbouwgrond							
Heg, haag, struweel	4	2	0	40	60	€ 3.711	€ 3.711
Landschapelement, hout	4	2	0	40	40	€ 0	€ 0
Groene braak	2	4	0	10	40	€ 2.868	€ 3.961
Bufferstrook met kruiden, bouwland & blijv. teelt	2	4	4	30	20	€ 1.026	€ 1.026
Bufferstrook met kruiden, grasland	0	0	3	30	20	€ 642	€ 642
Duurzaam bedrijf							
Biologisch bedrijf (SKAL)	4	4	2	1	2	€ 200	€ 200

Nieuws vanuit bemiddeling Productierechten

Fosfaatrechten

U heeft nog tot het einde van de maand om uw hoeveelheid fosfaatrechten af te stemmen met uw veestapel. Heeft u nog fosfaatrechten nodig of er blijkt dat u nog over heeft, wacht dan niet te lang en neem contact op met met Arjan Zant (06-83179441) voor het bepalen van de juiste strategie.

LLB's

De negatieve prijsontwikkeling van suiker maar ook van andere landbouwgewassen maakt dat de teelt van suikerbieten onder druk staat Wij merken dit dan ook direct aan het aanbod. Daarnaast merken wij dat in bepaalde gebieden van Nederland de bietenteelt komend jaar juist een vervanger wordt voor andere op dit moment laag salderende gewassen. Kortom er gebeurt veel. Wilt u hierover eens van gedachten wisselen neem dan contact op met Coen 06-13553970.

Uitbetaling GLB 2025

RVO heeft aangegeven de GLB-regelingen uit te betalen tussen 1 december 2025 en uiterlijk 30 juni 2026.

RVO heeft de volgende tarieven bekend gemaakt:

- Basispremie € 158,- per hectare
- Extra betaling eerste 40 hectare € 50,- per hectare
- Eco-premie brons € 54,- per hectare
- Eco-premie zilver € 90,- per hectare
- Eco-premie goud € 180,- per hectare

Bovenstaande bedragen en dan met name die van de eco-premie zijn lager dan afgelopen voorjaar voorgehouden is en waar u mee

gerekend heeft. De minister geeft aan dat dit onvermijdelijk is door overschrijding van het beschikbare budget. Tevens geeft de minister aan dat zij in 2026 weer de mogelijkheid heeft om het budget indien nodig weer vanuit een nationale enveloppe aan te vullen. Brons, zilver en goud zullen dan weer uitkomen op respectievelijk €60,-, €100,- en €200,-

Wanneer u naast de basispremie ook eco-betalingen heeft aangevraagd kan het zijn dat u eerst een voorschot betaling ontvangt en later, maar uiterlijk 30 juni 2026 een restant betaling na afronding van controles.

Herziening pachtwet: welke pachtvormen zijn er straks?

Herziening pachtwet: welke pachtvormen zijn er straks?

De discussie over een nieuw pachtstelsel loopt al jaren, maar inmiddels zijn de contouren van de nieuwe pachtregelgeving duidelijker geworden. Staatssecretaris Rummenie wil kortlopende pacht bewust minder aantrekkelijk maken en juist de langere pachtcontracten stimuleren. De gedachte daarachter is dat een pachter met meer zekerheid over zijn grond ook eerder investeert in bodem. Deze wordt een internetconsultatie verwacht en in de loop van 2026 zal het wetsvoorstel naar de Kamer gaan.

Reguliere pacht en duurzame langlopende pacht

De bekende reguliere pacht blijft bestaan, met een minimale looptijd van 6 jaar voor los land en 12 jaar voor een hoeve. Het verschil met nu zit vooral in de pachtprijs: voor nieuwe reguliere pachtcontracten wordt de prijs niet langer via de regionorm bepaald, maar in principe vrij afgesproken tussen pachter en verpachter. Wel komt er een agrarische prijsindexatie, zodat de jaarlijkse aanpassing meebeweegt met de markt. Bestaande reguliere contracten houden in grote lijnen hun oude regime, maar ook daar komt straks een toets op agrarische bedrijfsmatigheid zodra de pachter de AOW-leeftijd bereikt.

Duurzame langlopende pacht

Naast de reguliere pacht komt er een nieuwe pachtvorm: de duurzame langlopende pacht. Deze vorm is bedoeld voor situaties waarin beide partijen bewust kiezen voor een lange relatie. De looptijd wordt minimaal 24 jaar en geldt voor hoeves, los land én gebouwen. De pachtprijs is, net als bij nieuwe reguliere pacht, vrij af te spreken met een agrarische indexatie. Groot verschil is dat er bij deze langlopende pacht géén continuaterecht geldt: het contract eindigt automatisch aan het einde van de looptijd, tenzij partijen samen een vervolg overeenkomen. Daarmee combineert deze vorm lange zekerheid voor de pachter met behoud van keuzevrijheid voor de verpachter na afloop.

Kortlopende pacht wordt begrensd

De huidige geliberaliseerde pacht wordt vervangen door kortlopende pacht. Die kan straks zowel voor los land als voor opstallen worden gebruikt. De maximale looptijd wordt 12 jaar; er is geen vaste minimumduur. Het blijft mogelijk om meerdere keren achter elkaar een kortlopend contract op hetzelfde perceel af te sluiten – iets waar met name particuliere verpachters en overheden om gevraagd hebben.

Nieuw is dat de pachtprijs bij kortlopende pacht niet meer volledig vrij is. Er komt een progressief prijsstelsel: hoe korter de overeenkomst, hoe lager de maximale pachtprijs. De bedoeling is dat kortlopende pacht daardoor minder interessant wordt dan een langer lopend contract en dat de grond minder snel van pachter naar pachter 'hopt'. In veel gevallen zal de maximaal toegestane prijs bij kortlopende pacht dichterbij de buurt van de regionorm komen te liggen dan bij de huidige geliberaliseerde pacht.

Teelpacht

Voor de intensieve, kortjarige teelten blijft teelpacht gewoon bestaan. Deze pachtvorm is bedoeld voor één- of tweejarige teelten waarbij vruchtwisseling noodzakelijk is, zoals bloembollen, lelies of poot aardappelen. De systematiek verandert niet ingrijpend, maar er komt wel meer duidelijkheid. In de nieuwe regelgeving wordt een negatieflijst opgenomen: een lijst met gewassen die niet in aanmerking komen voor teelpacht. Daarmee wil het ministerie voorkomen dat teelpacht wordt ingezet voor gewassen waarvoor het niet bedoeld is. Teelpacht blijft daarmee een praktisch instrument voor situaties waarin flexibiliteit en korte rotaties noodzakelijk zijn.

Natuurpacht

De huidige reservaatpacht maakt plaats voor natuurpacht. Deze vorm wordt verplicht op gronden die een natuurbestemming hebben, zoals Natura 2000-gebieden of percelen die door gemeenten of provincies als natuur zijn aangewezen. Natuurpacht kent een minimale looptijd van 6 jaar, zodat

beheer en gebruik beter op de natuurdoelen kunnen worden afgestemd. De pachtprijs wordt daarbij gemaximeerd op de regionorm. In het contract worden natuurdoelen en beheerplannen vastgelegd. Deze plannen kunnen later worden aangepast, maar alleen na toetsing door de grondkamer.

Opvallend is dat de natuurpachtovereenkomst in specifieke situaties eenzijdig kan worden opgezegd door de terreinbeheerder. Dit kan bijvoorbeeld bij wijziging van het natuurdoel, aanpassing van waterpeilen of andere ingrepen die het terreinbeheer noodzakelijk acht. De pachter moet dan wel financieel gecompenseerd worden.

Natuurpacht vraagt daarmee om meer flexibiliteit van de pachter, maar biedt tegelijk de zekerheid van een langere looptijd en heldere beheerafspraken.

Bedrijfsmatigheidstoets en duurzaamheidsafspraken

Bedrijfsmatigheidstoets

Een rode draad door het hele voorstel is de agrarische bedrijfsmatigheidstoets. Voor vrijwel alle pachtvormen (behalve teeltpacht) kan de verpachter, zodra de pachter de AOW-leeftijd heeft bereikt, laten toetsen of het gepachte nog agrarisch bedrijfsmatig wordt gebruikt. Die toets kan vervolgens elke zes jaar opnieuw worden gevraagd. Kan de pachter dat niet aantonen, dan ligt ontbinding van de pachtovereenkomst op de loer.

Duurzaamheidsafspraken

Daarnaast krijgen duurzaamheidsafspraken een stevigere plek in de pachtpraktijk. In pachtcontracten kunnen nu al afspraken worden vastgelegd over bijvoorbeeld bouwplan, bemesting, gewaskeuze of het gebruik van gewasbescherming, mits

beide partijen het eens zijn. Dat blijft vrijwillig: er komt géén wettelijke verplichting om duurzaamheidseisen op te nemen. Wel werkt het ministerie aan een zogeheten positieflijst met voorbeelden van duurzaamheidsvoorwaarden die door de grondkamer als aanvaardbaar worden gezien. Die lijst moet het makkelijker maken om dergelijke afspraken ook in bestaande reguliere pachtovereenkomsten op te nemen, zonder dat het hele contract op de schop hoeft.

Wat betekent dit voor uw bedrijf?

De keuze voor een pachtvorm wordt belangrijker dan ooit. Een langlopend contract geeft rust en maakt het eenvoudiger om investeringen in grond en erf terug te verdienen, maar legt u ook voor langere tijd vast. Kortlopende pacht blijft bestaan, maar met een begrensde pachtprijs en minder rechten. Daar komt bij dat de bedrijfsmatigheidstoets rond de AOW-leeftijd gevolgen kan hebben voor bedrijfsopvolging en het langer door willen boeren.

De voorstellen liggen er, maar moeten nog worden omgezet in wetgeving. Voordat de nieuwe regels daadwerkelijk ingaan, komt er nog een internetconsultatie en volgen er discussies in de Kamer. Tot die tijd blijft het huidige stelsel gelden, maar het is wel verstandig om nu al vooruit te kijken: welke pachtvorm past straks het beste bij uw situatie, en wat betekent dat voor prijs, looptijd en investeringsplannen?

Wilt u hier eens rustig samen naar kijken, of uw huidige pachtpositie naast de nieuwe vormen leggen? Neem dan gerust contact met ons op.

Aanvullende gegevens voor alle bedrijven

Alle bedrijven die daarvoor een uitnodiging krijgen zullen hun aanvullende gegevens (AVG) bij RVO moeten indienen. Dit moet gebeuren voor 31 januari 2026. Waarbij het gaat om de aanvullende gegevens van 2025. Dit geldt voor alle agrarische bedrijven die meer dan 3 hectare in gebruik hebben.

Wat houdt dit in?

Bij het indienen van de aanvullende gegevens geeft u aan RVO door hoeveel kunstmest u heeft aangevoerd in 2025. Ook geeft u aan welke hoeveelheid meststoffen u op eindvoorraad heeft, dit

betreft kunstmest, dierlijke mest, compost en champost. Deze eindvoorraad is dan tevens de beginvoorraad voor 2026. Naast het doorgeven van bovenstaande (kunst)mestvoorraad krijgt u, indien van toepassing, ook een aantal vragen uw beschikbare hoeveelheid mestopslag.

Doordat u bovenstaande gegevens moet aanleveren bij RVO, is uw mestdossier digitaal en volledig. Immers RVO heeft van u al de bij het bedrijf horende oppervlakte (gecombineerde opgave) en de digitale vervoersbewijzen bij de aan en afvoer van dierlijke mest en overige

organische mest.

Wij adviseren u om voorafgaande aan het indienen van de AVG voor u zelf eerste een berekening te (laten) maken of u binnen de geldende gebruiksnormen bent gebleven.

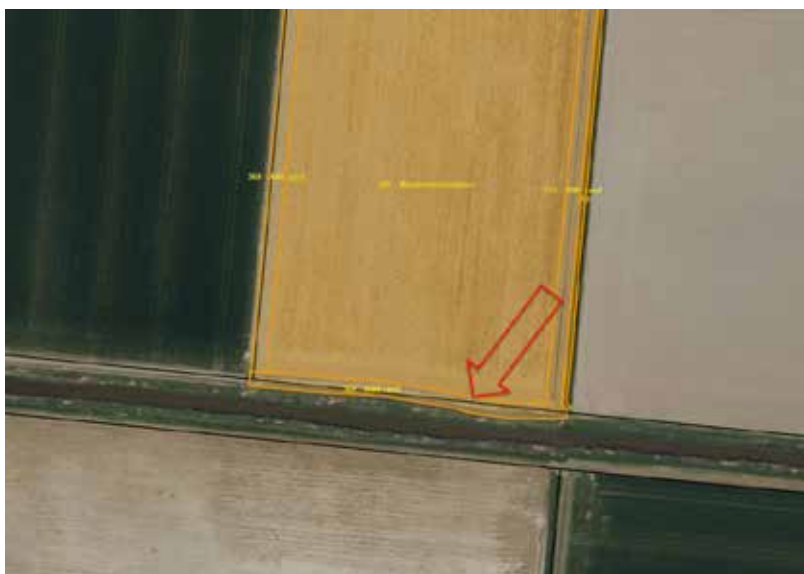
Blijkt uit deze berekening dat u door onder andere de aanvoer van dierlijke mest een overschrijding heeft op de fosfaatsnorm, dan kunt u tot maximaal 20 kg/ha fosfaat op bouwland door schuiven naar het volgende jaar.

Deze **fosfaatverrekening** kunt u tot uiterlijk 31 december bij RVO aanvragen.

Controle door RVO

Wij zien in de praktijk de laatste jaren de controle door RVO toenemen. Dit gebeurt vanuit de GLB-regelingen, maar ook vanuit de mest-wetgeving. Als wij ons even beperken tot de GLB-regelingen zien wij dat de controle vooral plaatsvinden op, Gewas, Gewas voorgaande jaren, Gewasbedekking, Oogst(tijdstippen), Percentage kruiden of klaver en taakkaarten bij precisie toepassingen. Deze controles vinden fysiek plaats maar ook steeds vaker ligt de bewijslast bij u als aanvrager van de eco-activiteit. U kunt schriftelijk verzocht worden om middels de Geotag-app foto's te maken van bepaalde percelen. Op die manier kan RVO bekijken of bijvoorbeeld het gras-klaver mengsel wel in de juiste verhouding aanwezig is.

Ook wordt er steeds vaker controles uitgevoerd via de satelliet. Dagelijks worden er beelden gemaakt van uw percelen. Op deze manier kan RVO controleren of percelen die zijn aangemeld voor bijvoorbeeld de vroeg rooi-regeling wel tijdig zijn gerooid.

Geldige gebruikstitel ook voor Landschapselementen

Naast dat u voor ieder op te geven perceel het feitelijk gebruik moet hebben dient u ook te beschikken over de toestemming dat u het perceel mag gebruiken. Dit kan zijn op basis van eigendom, pacht of onderpacht dan wel in gebruik met toestemming van de eigenaar of van de pachter die het perceel met toestemming van de eigenaar heeft onder verpacht. Deze gebruikstitel kan op schrift gesteld zijn, dus eigendomsakte, pachtovereenkomst of grondgebruikersverklaring. Mondelinge toezegging is in principe ook een geldige gebruikstitel. Echter...

In de controles door RVO wordt door RVO expliciet gevraagd om een handtekening van de kadastrale eigenaar. Ook constateren wij dat RVO steeds vaker rechtstreeks contact zoekt met de kadastraal eigenaar van het perceel dat door u is opgegeven bij de GO. Bovenstaande geldt voor gehele percelen maar ook voor landschapselementen als sloten en bufferstroken.

Ook voor deze relatief kleine oppervlakten dient u schriftelijke toestemming te hebben van de kadastraal eigenaar. In "[mijn percelen](#)" kunt u op de kaartlaag van het kadaster zien waar op uw perceel exact de kadastrale grens loopt.

In de praktijk komen wij vaak tegen dat de kadastrale grens van bijvoorbeeld een waterschapsloot toch enkele meters op het perceel is ingetekend. En omdat waterschappen geen toestemming geven om oppervlakte van hun eigendom in de gecombineerde opgave in te tekenen zult u het perceel tot aan de kadastergrens moeten afknippen. Let dan wel op dat wanneer dit een bufferstrook betreft in het kader van de eco-regeling, deze bufferstrook wel de minimale breedte behoudt van 3 meter, anders verliest u door het "afknippen" ook de eco-activiteit met alle gevolgen van dien.

Nieuwe maatregelen Actieprogramma Nitraatrichtlijn (2026–2029)

Het nieuwe Actieprogramma Nitraatrichtlijn richt zich sterk op het behalen van de doelen voor een maximale nitraatconcentratie van 50 mg/l in het grondwater. De grootste uitdaging ligt in de zuidelijke zand- en lössgebieden. De maatregelen dragen tegelijk bij aan de Kaderrichtlijn Water, waarvoor in 2027 een 'goede' oppervlaktewaterkwaliteit moet worden bereikt. De verwachting is dat ongeveer 60% van het oppervlaktewater in 2027 aan de normen voor stikstof en fosfaat zal voldoen. Voor overige gebieden wordt een gebiedsgerichte aanpak ingezet.

Aandachtsgebieden per 2026

Vanaf 2026 worden aandachtsgebieden aangewezen op basis van de waterkwaliteit. Hiermee komen de huidige NV gebieden te vervallen. Er komen twee verschillende aandachtsgebieden:

Aandachtsgebied stikstof

([zie ook kaartje aandachtsgebieden stikstof](#))

- Categorie 1 (licht oranje): **10% korting op N-totaal**
- Categorie 2 (donker oranje): **20% korting op N-totaal**

Dit betekent dat de korting op stikstof totaal in 2026 niet automatisch gelijk blijft aan die van 2025. Per perceel kan een andere uitkomst volgen:

- Een perceel kan dezelfde korting houden (opnieuw 20%).
- Een perceel kan van 20% naar 10% korting gaan.
- Een perceel kan van 20% korting naar géén korting gaan.
- Een perceel kan voor het eerst een korting krijgen, van 10% óf 20%.

Aandachtsgebied fosfor

(zie ook kaartje aandachtsgebieden fosfor vanaf 2026)

De aandachtsgebieden fosfor worden aangewezen per 2026. Onderstaande maatregelen gaan gelden per 2027.

De maatregelen zijn gericht op de bufferstroken.

Voor de percelen die als fosfor-aandachtsgebied zijn aangewezen, geldt vanaf 2027:

- Een verplichte bezinkgreppel op de bufferstrook:
 - o 1 meter vanaf de insteek, parallel aan de sloot
 - o Afmetingen: **min. 10×60 cm of max. 30×20 cm**

- Verplicht bij bufferstroken van 3 meter of breder
- Geldt langs een KRW-waterlichaam
- Alle bufferstroken in het fosfor aandachtsgebied moeten groen zijn (ook <3 meter)

Het maatregelenpakket loopt van 2026 t/m 2029, waarbij veel verplichtingen vanaf 2027 ingaan. Een perceel kan een dubbele aanwijzing (zowel stikstof als fosfor) hebben.

Derogatie na 2026: blijft onzeker, maar dit verandert er al wel

De toekomst van een nieuwe derogatie na 2026 blijft onzeker. Het verzoek tot derogatie is ingediend door de minister. De besluitvormingsprocedure duurt naar verwachting 12 tot 18 maanden, waardoor een beslissing waarschijnlijk pas na 2026 valt. De kans op een nieuwe derogatie lijkt bovendien beperkt. O.a. de toelating van Renure kan invloed hebben op de vraag of derogatie nog nodig blijft voor Nederland. In afwachting van een nieuwe derogatie vervallen een aantal maatregelen m.b.t. de derogatie (vergunning) in 2026.

Wat vervalt er per 2026?

- De 80%-graslandverplichting
- Het verbod op fosfaatkunstmest

- Het verplichte grondmonster (behalve bij fosfaatdifferentiatie)
- De 65 kg N-korting op klei/veen bij mais na gras
- De 50 kg N-korting op klei/veen bij graslandvernieuwing na 1 juni
- De voorwaarden voor graslandvernieuwing in NV-gebied
- De verplichting voor een vanggewas na mais in NV-gebied

Wat blijft verplicht?

- Het bemestingsplan

Kortom: het is wachten of er een nieuwe derogatie komt. De kans lijkt beperkt. Zeker is wel dat er in 2026 een aantal regels m.b.t. de derogatievergunning komen te vervallen.

Vestigingssteun voor jonge landbouwers

Ben je een jonge landbouwer en heb je recent een landbouwbedrijf gestart of (gedeeltelijk) overgenomen? Dan is de regeling Vestigingssteun voor jonge landbouwers mogelijk interessant voor jou. Deze regeling is in 2025 in de periode van 28 april tot en met 27 juni opengesteld geweest. De eventuele openstellingsdatum voor 2026 is nog niet bekend. De informatie in dit artikel is dan ook gebaseerd op de regeling van 2025.

Wat kun je krijgen?

Via deze regeling kun je in aanmerking komen voor een eenmalige uitkering (vestigingssteun) van € 80.000.

Voorwaarden (o.b.v. regeling 2025)

Om in aanmerking te komen, moet je aan een aantal voorwaarden voldoen:

- **Overname:** je hebt het bedrijf (gedeeltelijk) overgenomen. Dit moet blijken uit een overnamedocument. Voorwaarde is dat je het bedrijf juridisch in eigendom hebt gekregen voor 50%. In de regeling van 2025 was de voorwaarde dat deze overname **vanaf 1 januari 2023** had plaatsgevonden.
- **Bedrijfsplan:** bij de aanvraag moet een bedrijfsplan worden toegevoegd. Uit dit bedrijfsplan moet o.a. blijken hoe het bedrijf gaat bijdragen aan klimaatverandering/duurzame

energie, efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen en biodiversiteit.

- **Leeftijd:** je bent op 31 december 16 jaar of ouder en jonger dan 40 jaar.
- **Ervaring:** je hebt een landbouwkundige/aanverwante opleiding of aantoonbare werkervaring (2 jaar).
- **Ondernemerschap:** je hebt langdurige blokkerende zeggenschap en bent minimaal 1.225 uren werkzaam in het bedrijf.
- **Overig:** het bedrijf moet een minimale verdien capaciteit van € 15.000 hebben (dit wordt afgeleid vanuit de gecombineerde opgave).

Tijdig starten

Ervaringen vanuit de regeling van 2024 en 2025 leren ons dat het belangrijk is om tijdig te starten met de voorbereiding van deze aanvraag. Met name de voorwaarden m.b.t. 50% juridisch eigendom vragen een zorgvuldige uitvoering en planning omdat deze veelal via een notariële akte passeren.

Meer weten?

Heb je vragen? Neem contact met ons op, wij helpen je graag verder!

Renure naar verwachting toegestaan vanaf 2026, dit zijn de voorgestelde voorwaarden

Vanaf 2026 wordt het gebruik van Renure in Europa waarschijnlijk toegestaan. Om dit mogelijk te maken wordt de Nederlandse regelgeving aangepast via een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (Urm). Hiervoor is de internetconsultatie op 8 december 2025 afgerond. De informatie in dit bericht is dan ook gebaseerd op de informatie vanuit het voorstel voor de internetconsultatie.

Gebruik en norm

Bovenop de norm van 170 kg stikstof uit dierlijke mest mag straks maximaal 80 kg stikstof per hectare via Renure worden aangewend. De werkingscoëfficiënt van Renure is 100%. Alleen Renure die is geproduceerd via goedgekeurde processen (zoals strippen en wassen, omgekeerde osmose en struviet) is toegestaan.

Kwaliteitseisen

Renure moet voldoen aan vaste eisen voor samenstelling, zware metalen (koper en zink) en pathogenen. Met name bij struviet gelden naar verwachting aanvullende eisen voor de aanwezigheid van bacteriën zoals E. coli en salmonella.

Bemonstering: dit verandert er

Producenten zijn verplicht hun Renure regelmatig te laten bemonsteren en analyseren om aan te tonen dat aan de kwaliteitseisen wordt voldaan:

- Bij regelmatige afvoer (minimaal eens per 14 dagen) moet ook minimaal eens per 14 dagen een monster worden geanalyseerd op stikstofgehalten.
- Elke drie maanden is aanvullend onderzoek naar koper en zink verplicht.
- Bij eigen gebruik of onregelmatige afvoer moet voorafgaand aan elke levering of toepassing een recente analyse beschikbaar zijn (maximaal 14 dagen oud).

- Voor mobiele installaties kan onder voorwaarden worden gewerkt met een verklaring van de leverancier met bijbehorende analyses.

Verplichtingen voor producent en gebruiker

Producenten moeten zich laten registreren of certificeren (vanaf 2027 wordt certificering verplicht), een uitgebreide administratie bijhouden en productie, afvoer en analysesresultaten vastleggen. Gebruikers moeten onder meer de aangewende hoeveelheid Renure, percelen en stikstof- en fosfaatgiften vastleggen.

Overgangsregeling

Renure die vóór inwerkingtreding van de regeling is geproduceerd, mag onder voorwaarden nog worden gebruikt. Ook voorraden uit de Pilot Mineralenconcentraat mogen binnen de nieuwe norm worden benut.

Subsidie 'Groen-Blauw' Noord-Holland open van 3 dec. 2025 t/m 29 jan. 2026

In het kader van het GLB-NSP stelt de provincie Noord-Holland de subsidie 'NSP productieve investeringen groen-blauw 2025-2026' open. Deze regeling is bedoeld voor investeringen in nieuwe machines en installaties die bijdragen aan verduurzaming op het gebied van water, bodem, biodiversiteit en klimaat.

Subsidiepercentages en bedragen

- Landbouwers: 40% subsidie
- Jonge landbouwers: 55% subsidie
- Minimale subsidie: € 10.000
- Maximale subsidie: € 100.000

Het totale budget bedraagt € 722.000 voor landbouwers en € 361.000 voor jonge landbouwers.

Voor wie?

De regeling staat open voor landbouwers, jonge landbouwers en samenwerkingsverbanden van meerdere bedrijven. Een jonge landbouwer is iemand die op 31 december van het jaar van aanvraag jonger is dan 40 jaar én bedrijfshoofd is. Dat betekent dat je daadwerkelijk meebeslist over de

dagelijkse bedrijfsvoering en langdurige zeggenschap hebt. Daarnaast moet je beschikken over een landbouwdiploma of minimaal twee jaar aantoonbare praktijkervaring, aangevuld met een relevante opleiding of cursus.

Aanvraag en selectie

Aanvragen kunnen worden ingediend van 3 december 2025 tot en met 29 januari 2026 (17:00 uur) via RVO. De toewijzing gebeurt op basis van een puntensysteem. Biologische bedrijven en bedrijven in omschakeling krijgen één extra punt. Bij overschrijding van het budget volgt loting binnen dezelfde puntencategorie.

Belangrijk om te weten

- Alleen investeringen die op de officiële investeringslijst staan, zijn subsidiabel.
- Meerdere investeringen per aanvraag zijn mogelijk, mits ze binnen dezelfde investeringscategorie vallen.
- Bij de aanvraag zijn o.a. offertes, een begroting en een financieringsplan verplicht.

([Zie hier voor de investeringslijst](#))

Initiatiefwet grondgebondenheid aangeboden aan Tweede Kamer en Raad van State

De initiatiefwet 'Grondgebondenheid en verantwoorde mestafzet', opgesteld door de Tweede Kamerleden Holman en Grinwis, is na afronding van de consultatie met aanpassingen aangeboden aan de Tweede Kamer en de Raad van State. Het wetsvoorstel zet in op een meer grondgebonden melkveehouderij en een regionale begrenzing van de mestafzet. De bepaling van de grondgebondenheid zal worden gedaan aan de hand van GVE-normen.

Bepaling van de GVE-norm

De GVE-norm wordt per dier vastgesteld. Voor melkkoeien is de GVE-norm afhankelijk van de gemiddelde melkproductie per koe: hoe hoger de melkproductie, hoe hoger het bijbehorende GVE-getal. Voor jongvee gelden vaste GVE-normen, 0,23 voor een kalf en 0,53 voor een pink. Daarmee wordt het totale aantal GVE's op een bedrijf bepaald en getoetst aan de geldende hectare-normen.

Grondgebonden melkveehouderij AHS

Het grootste deel (2/3) van Nederland wordt aangewezen als Agrarische Hoofdstructuur (AHS). In deze gebieden gaat een minimale graslandnorm per GVE gelden voor melk- en jongvee. Deze norm start in 2028 met 0,20 hectare per GVE en groeit stapsgewijs door naar 0,35 hectare per GVE vanaf 2034. Percelen binnen 50 kilometer van het bedrijf tellen mee, waaronder onder voorwaarden ook percelen met rustgewassen van bijvoorbeeld akkerbouwers.

Voorbeeldberekening AHS

Onderstaand een voorbeeldberekening voor een bedrijf met:

- 30 kalveren
- 25 pinken
- 100 melkkoeien, productie:
 - o 8.500 kg melk/koe
 - o 12.600 kg melk/koe

	GVE/ha	8500 kg/koe 116,15 GVE	>12.600 kg/koe 148,15 GVE
2028	0,2	24 ha	30 ha
2034	0,35	41 ha	52 ha

Uit deze berekening blijkt dat het bedrijf in de AHS met een melkproductie van 8.500 kg koe in 2028 24 ha moet hebben in 2034 moet dit groeien naar 41 ha. Met een melkproductie van 12.600 kg/koe gaat dit van 30 ha naar 52 ha in 2034.

Grondgebonden melkveehouderij ML

Provincies kunnen daarnaast 'Maatschappelijke Landbouw'-gebieden (ML) (circa 1/3 van Nederland) aanwijzen, zoals rond Natura 2000-gebieden, veenweiden en kwetsbare zandgronden. In deze gebieden mag vanaf 2034 maximaal 1,5 GVE per hectare worden gehouden. Voor aangewezen veenweidegebieden geldt een andere norm in de vorm van een hogere graslandnorm (minimaal 0,5 hectare grasland per GVE) i.p.v. 1,5 GVE per hectare. Bedrijven die aan de ML-norm voldoen, kunnen een jaarlijkse vergoeding van € 1.000 tot € 2.500 per hectare ontvangen voor maatschappelijke diensten.

Voorbeeld berekening ML

Onderstaand een voorbeeldberekening voor een bedrijf met:

- 30 kalveren
- 25 pinken
- 100 melkkoeien, productie:
 - o 8.500 kg melk/koe
 - o 12.600 kg melk/koe

	GVE/ha	8500 kg/koe 116,15 GVE	>12.600 kg/koe 148,15 GVE
2034	1,5	78ha	99 ha

Het bedrijf met een melkproductie van 8.500 kg /koe moet in 2034 78 ha hebben. Voor het bedrijf met een melkproductie van 12.600 kg/koe is dit 99 ha in 2034.

Verantwoorde mestafzet

Nederland wordt in het wetsvoorstel ingedeeld in drie mestregio's: noord, midden en zuid. Binnen een regio mag mest zonder afstandsbeperking worden vervoerd. Afvoer buiten de eigen regio wordt beperkt met een maximum afstand van 100 kilometer vanaf het bedrijf. Met deze maatregel beogen de initiatiefnemers een betere balans tussen mestproductie en mestgebruik. De voorstellen m.b.t. verantwoorde mestafzet gelden voor alle sectoren.